

Asia: VN/10855/2024

**Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi**

**Lausunnonantajan lausunto**

**Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:**

-

**Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:**

-

**Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:**

-

**Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:**

Tuomioistuinsektorilla pyritään yhä laajemmassa määrin tarjoamaan sähköisiä palveluja kansalaisille, joten kaikki luotettavaa ja turvallista sähköistä asiointia edistävät toimenpiteet ovat erittäin tervetulleita.

Ehdotuksen mukaan digitaalisen lompakoiden käyttäjiä voivat olla luonnolliset henkilöt, oikeushenkilöt (esim. yritykset tai yhteisöt), tai oikeushenkilön tai toisen luonnollisen henkilön puolesta asioivat luonnolliset henkilöt. Tuomioistuinten toiminnan näkökulmasta erityisen tärkeää on juuri se, digitaalisen lompakon yhteydessä varmistetaan sen joustava toiminta silloin, kun kansalaista edustaa asiamies tai muu edustaja, kuten tilanne usein oikeudellisten asioiden yhteydessä on.

Osin epäselväksi jää se, onko esimerkiksi viranomaisina toimivilla henkilöillä mahdollisuus erottaa lompakossa roolit yksityisenä luonnollisena henkilönä ja toisaalta virkahenkilöroolissa. Tämä olisi

tärkeää ja perusteltua työntekijän tietosuojaan näkökulmasta ja toisaalta myös siitä näkökulmasta, että näkyvimpänä osana lompakoiden hyödyntämisessä tulevat ensivaiheessa olemaan julkishallinnon sähköiset asiointipalvelut. Tärkeää on varmistaa, että työroolissa ja toisaalta yksittäisen kansalaisen roolissa digitaaliseen henkilöllisyyteen liittyvät tiedot pidetään selkeästi erossa toisistaan.

Digitaalisen henkilöllisyyden yhteydessä on pyrittävä varmistumaan siitä, ettei sen osaamaton käyttö tai huolimattomuus johda johonkin peruuttamattomaan vahinkoon identiteetin haltijan näkökulmasta. Tätä taustaa vasten ehdotettu säännös eurooppalaisen digitaalisen identiteetin lompakon käyttäjän vastuu lompakon oikeudettomasta käytöstä sekä erityisesti sen 1 mom. 2 kohdassa säädetty vaatimus ”huolimattomuudesta, joka ei ole lievää” voi olla asia, joka koetaan tulkinnanvaraiseksi. Todettakoon, että tietoverkkorikokset muuttavat koko ajan taidokkaammiksi ja teknisen tietoturvan parannuttua ihminen on usein heikoin lenkki. Näissä tapauksissa usein nousee tuomioistuimenkin pohdittavaksi se, onko rikoksen uhriksi joutunut ollut tarpeeksi huolellinen. Tietoverkkorikokset ovat tällä hetkellä eniten kasvava rikosala Euroopassa ja pelkästään Suomessa ajalla 1.1. – 31.3.2025 poliisin kirjaama rikosvahinko on ollut 21, 4 miljoonaa euroa.

Tuomioistuinsektorin lainkäyttötoiminnan kannalta ehdotetulla muutoksella on vaikutuksia ainakin hallintotuomioistuinten toimintaa, jotka toimivat muutoksenhakuinstanssina muun muassa vahvasta sähköisestä tunnistamisesta annetun lain mukaiseen liikenne- ja viestintäviraston päätökseen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ja sertifiointilaitoksen päätökseen, vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen päätökseen sekä digitaalisesta henkilötodistuksesta annetun lain osalta. Tämä on huomioitava resurssien näkökulmasta niin vireille tulevien asioiden määrän kuin niiden edellyttämän erityisasiantuntemuksenkin osalta.

Kumpula Pasi  
Tuomioistuinvirasto

Leivonen Raisa  
Tuomioistuinvirasto